

**Naturavdelningen/Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Verksamhetsrapport/information Kosterhavets NP, mars 2019.**

Här följer en redovisning av genomförda, pågående och planerade aktiviteter i Kosterhavet som information till Kosterhavsdelegationen sammanställt av Enheten för Kosterhavet. Rapporten innehåller inte allt men troligen de viktigaste aktiviteterna.

Skötselåtgärder

Djurhållning

Vi börjar planera inför kommande betessäsong med ungefär samma antal djur som 2018. Möten med djurhållare planeras i mars/april.

Strandstädning 2019

Vi har haft en ny ramavtalsupphandling, resultatet är nu att vi har tre entreprenörer antagna till strandstädning. Trossö naturvårdsuppdrag är den entreprenör som blev rankad etta och som kommer att utföra strandstädningen i vårt område under 2019.

Kosteröarna

Vi undersöker nya lösningar för att få till de planerade stängslingarna på Sydoster. Trots annonserad direktupphandling fick vi inga godtagbara anbud. Förvaltningen åtgärdar det som behövs akut inför sommaren.

Arbetet med bortgrävningen av vresrosbuskagen i Basteviken på Nordoster är klart. Uppkommande rotskott kommer att ryckas bort på sommaren under några år framöver.

Förvaltningen har röjt längs vandringsleder och gjort mycket efterröjningar på restaurerade områden. Träd och buskar har tagits ner för att utöka slåtterängen på Nästången där det är svårt att köra om det inte är ordentlig tjäle. Trossö naturvårdsuppdrag har ihop med förvaltningen tagit ner en del gran på norra delen av Nordoster för att öppna upp gläntor i skogen. De har även satt ut några av de nya grillplatserna i cortenstål.

Ljungbränning är planerad i början av mars. Områden med ljung på norra delen av Nordoster och på Saltholmen samt gräsytor på Saltö ingår i årets plan.

Vid fagningen av slåtterängarna ska en ny mossrivare testas. Om den ger ett bra resultat kan den spara mycket tid och förbättra statusen på slåtterängarna. Fagning innebär även att grenar och nedfallna löv rensas bort för att gynna blomningen och underlätta slåttern.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Västra Rossö/Kockholmen

Granröjningar är påbörjade. Planering för utsättning av stigmarkeringar med nya nationalparksidentiteten pågår.

Saltö

Restaurering av en mindre slätteräng och röjning av häckoxbär/berberisbeståndet vid parkeringen har påbörjats. Strandremsan utanför slätterängen i viken har röjts och gräset ska brännas. Mindre röjningar längs stigar och vid stenmurar mm utförs under vintern/våren.

Minnesanteckningar från skötselrådsmötena finns att läsa i sin helhet på kosterhavet.se. Skötselrådsmöte ägde rum den 9:e november då även representant från Tjärnö samhällsförening (delegat i Kosterhavsdelegationen) deltog.

Saltö besöks av fler och fler besökare inte minst de som är ute efter en naturupplevelse. Detta märks speciellt under annan tid än högsommaren. Markering av vandringsstigarna kommer att påbörjas under vintern/våren.

Nord Långö

Vandringsleden har förbättrats med nya trappor och den gamla spången längs stranden har tagits bort. En översyn av naturreservatet pågår, bland annat kommer de marina bottenarna vid Nord Långö och Hällsöarna att inventeras under 2019.

Alaska-anläggningen värderas att avyttras till arrendatorn. Dialog med Naturvårdsverket är påbörjad.

Tillsyn

Aktuella tillsynsärenden

Under vintern har två olagliga avverkningar av träd polisanmälts. Båda fallen inom nationalparken. Polisen utreder nu dessa fall.

Föreskrifterna i nationalpark och naturreservat

Vi har gjort en översyn av våra föreskrifter. Det är Naturvårdsverket som äger beslutet om föreskrifter i nationalparker och Länsstyrelsen när det gäller naturreservat. Kosterhavet har funnits i snart tio år och det finns skäl att se över vad som bör kompletteras och vad som ska justeras.

Kosterhavsdelegationen har deltagit aktivt i detta arbete, och beslutade i november om ett förslag på justeringar som sedan lämnas till Naturvårdsverket för vidare hantering.

Planering inför sommarsäsongen 2019

Inför sommaren 2019 planeras samma omfattning av tillsynen som tidigare. Dock ska vi öka ronderingarna med tvåmansuppställning. Detta för ökad säkerhet och effektivitet i fält.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Fortsatt samarbete med Kustbevakningen och ett ökat samarbete med Polisen planeras.

Informations- och programverksamheten

Under höst och vinter har det som vanligt varit en lugnare period. Besöksantalet var under oktober; 969, november; 620, december; 130, januari; 126 och februari; 195. 9 (130 barn) skolklasser har besökt naturum eller fått besök på skolorna under perioden. 5 (73 personer) andra typer av grupper har besökt oss. Totalt var det 51 314 besökare till naturum under 2018.

Naturum har varit öppet torsdag-söndag. Under skolloven (höst-, jul- och sportlov) har det varit extraöppet. På höstlovet kunde besökare pyssla med fina saker från naturen så som löv, kastanjer och ekollon. Dessutom kunde man tillverka fågelmatare av PET-flaskor och gamla kaffekoppar. En dag kunde man följa med på holkoll och kolla om någon bott i de fågelholkar vi satt upp längs vägen ned till Rörvik. Under sportlovet hade vi en spårjakt inne på naturum där man fick följa en slinga med olika djurspår. Längs slingan skulle man lista ut vilka djur som lämnat spåret. Det slutade med att man fick gissa bajs och till och med smaka på det om man vågade. Dessutom kunde man lära sig trädknoppar med hjälp av vår knoppbinga. Naturkoll med Amanda var ytterligare en aktivitet. Liksom tidigare har hörsalen använts för filmklubb där ett 60-tal medlemmar har deltagit.

Aktiviteter på Entré Rossö, Ekoparken, skolor...

Under hösten och vintern har vi haft besök av skolklasser från lågstadiet upp till studenter från Göteborgs universitet. Skolklasserna har kommit från Strömstads kommun. Dessa besök har innehållit både guidning på naturum och i många fall även strandekursioner. Vi har även haft samarbete med Ekopark Strömstad och besökt skolor. Aktiviteter vi haft är strandekursioner på stränder nära skolorna samt pratat om skräp. Vi är numer med i Kulturkatalogen Väst vilket gör att skolor kan söka bidrag för bl.a. resor.

Entré Rossö arrangerade julmarknad enligt tradition och julbåt dit gick från Strömstad.

Övrig information

Expedition Bohuslän

Samarbetet med andra besöksmål i Bohuslän fortsätter. Turistrådet Västsverige är med och stöttar. Tyvärr har verksamheten på Strandverket på Marstrand upphört så de är inte med i Expedition Bohuslän längre. Under hösten har det varit en marknadsföringskampanj Maxa höstlovet. I vår blir det motsvarande för påsklovet. Vi skall även under våren lägga ut

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

geocasher vid alla besöksmål där besökare samlar ihop till koordinater till en slutlig gemensam geocash.

Föredrag

Vi håller diverse föredrag i olika sammanhang. Det handlar om bildandet av parken, hur vi skyddar och samtidigt hållbart nyttjar nationalparken och vad Kosterhavets nationalpark har för värden, samt om den uppföljning vi bedriver.

Inom samarbetet Gröna mötesplaster har vi haft ett antal föredrag med fokus på hållbarhet. De har hållits på olika håll i Strömstad, på Rossö och Tjärnö. Tillsammans med Naturskyddsföreningen har vi också haft föredrag av olika föreläsare både på Koster och på Rossö.

Media

Vi figurerar i radio och tidningar både på norsk och svenska sida med jämna mellanrum.

Webb, Facebook och Instagram

Vi uppdaterar både hemsidan, Facebook och Instagram kontinuerligt. Vi har per mars över **12 400 följare** på Facebook och mer än **2950 följare** på Instagram. Ett gemensamt Instagramkonto för Sveriges nationalparker finns också som Kosterhavet ansvarar för några veckor om året. Vi sköter även Kosterhavet på hemsidan för Sveriges Nationalparker.

Entré Rossö

Planerar omhänkning av den fasta utställning för att få ett bättre utnyttjande av lokalerna.

Arbetar för att få fler aktiviteter förlagda till Entréen kopplat till naturumsverksamheten.

Studiebesök/Andra besök

Fortsatt kommer speciella grupper som är intresserade både av naturen men också av förvaltningsarbetet i Kosterhavet.

Kulturmiljöinformation

Arbetet med att förstärka informationen i landskapet på delar av Sydkoster (till att börja med) för att påvisa sambanden mellan kulturlandskapet och den biologiska mångfalden är påbörjad och ska vara helt klart till sommaren.

Skyltar om ålgräsängar

Vi håller på att sätta upp skyltar om ålgräs i hamnar runt nationalparken. Skyltarna är framtagna inom Åtgärdsprogrammet för ålgräs och syftet är att öka kunskapen och hänsynen till det värdefulla ålgräset. 20 skyltar blir det totalt.

Kosterbladet

Uppdaterad information om Kosterhavets nationalpark kommer även i år att finnas i Kosterbladet. Nytt i år är lite information om naturreservat i närheten så som Nord Långö och Saltö.

Resö Hamnmagasin, Go tur i Tanum, Strömstad/Kosterhavet, Kosterkuriren.

Detta är exempel på trycksaker där vi har med redaktionellt material och annan information om Kosterhavet och naturumsverksamheten.

Guldkronan - nationalparksmarkören

Utvärdering av Store Mosse-kronan och dess ytbehandling avgör Kosterhavets guldkronas framtid. Utvärderingen som ska göras av Naturvårdverket är ännu ej utförd varför vi avvaktar Kosterhavets guldkronas framtid.

Uppföljning/undersökningar

Ålgräsövervakning med drönare

Under sommaren och hösten 2018 har de grunda bottnarna i nationalparken och runt Kosteröarna undersökts med drönare främst med avseende på att inventera mängden ålgräs. Uppdraget utförs av Göteborgs universitet och pågår till juni 2019. Vi erhöll tillsammans medel av Vinnova (Sveriges innovationsmyndighet) för att utveckla denna inventerings- och övervakningsmetod med drönare.

Uppföljning av sjöfågel

En viss uppföljning av sjöfågel för att följa beståndsutveckling och artsammansättning hos häckande kustfåglar, främst hos ejder och tärnor, samt hos övervintrande fåglar, främst skärsnäppa och skarv har skett under några år. Skriftlig rapport är klar och kommer att publiceras på länsstyrelsens webbplats.

Inventering av gaddsteklar

Under 2018 inventerades gaddsteklar på Sanna, Sydkoster och på ängen vid Silletången på Saltö. Artantalet var mycket lågt på Sanna vilket kan ha berott både på att blommorna hunnit torka bort och på fällornas placering. På lokalen på Saltö var artantalet kring medel, jämfört med övriga lokaler som inventerats i länet. Detta var första gången denna typ av inventering gjordes på Saltö och det ska bli spännande att följa den kommande år.

Vi har ökat intervallen mellan inventeringarna av gaddsteklar till vartannat år, under 2019 planeras det därför ingen inventering. Rapport från tidigare års inventeringar finns på länsstyrelsens webbplats. Inventeringen ingår som en del i den regionala miljöövervakningen.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Miljöövervakning av slätterängar

Under 2018 genomfördes en inventering på våra 5 slätterängar på Nord- och Sydkoster. Denna gång inventerades typiska arter under sommaren och man mätte kvarstående gräshöjd på hösten. Resultaten varierade mycket mellan lokalerna, men trots den torra sommaren var artrikedomen relativt hög på Koster jämfört med övriga ängar som inventerades i länet.

Uppdateringen av bevarandeplaner

Uppdateringen av bevarandeplanerna för Natura 2000-områdena Koster och Kosterfjorden-Väderöfjorden har genomförts.

Projekt och samarbeten

Samverkan med Tjärnö marina forskningsstation

Även 2019 kommer det genomföras en Maritim Företagsmässa på Tjärnö. 25 oktober ska den äga rum och Kosterhavet är även i år engagerade i detta.

Restaurering av koraller

Vi har skickat in en ansökan till EU:s miljöfond LIFE 2018. Ansökan avser ett projekt om *Restaurering av kallvattenkorallrev inom Natura 2000-området Kosterfjorden-Väderöfjorden*. Beviljas vi medel kommer projektet starta hösten 2019 och pågå i drygt sex år. Syftet med projektet är att genomföra restaureringsåtgärder för ögonkorall genom att i samarbete med Göteborgs universitet utveckla metoder för restaurering. I svenska vatten har ögonkorallen historiskt sett funnits på minst sex platser i och i närheten av Koster-Väderöfjorden. Idag återfinns endast två små områden av levande korall, ett vid Säcken och ett vid Väderöarna. Korallrev är artrika miljöer, fler än 1300 arter har observerats vid rev av ögonkorall, en artrikedom fullt jämförbar med tropiska korallrev.

Interreg projekt Marint Gränsforum Skagerrak

Länsstyrelsen kommer att delta i ett nytt interreg-projekt inom Sverige-Norge programmet som pågår 2019-2021. Det övergripande målet är att skapa goda förutsättningar för den marina näringen att växa. Genom samverkan över gränsen ska projektet stärka Skagerrak som en blå tillväxtregion och en livskraftig miljö samtidigt som vi ska värna om den värdefulla miljö som bland annat nationalparkerna utgör. Projektet har tre inriktningar: näringsliv, forskning och akademi samt havsförvaltning.

Svinesundskommittén är projektägare och vi är tillsammans med Göteborgs universitet medsökande, flera lokala företag är också involverade.

Samförvaltningen i Norra Bohuslän

Vi ser samförvaltningen som viktig för att ha en plattform att diskutera förvaltningsfrågor som rör fisket lokalt och naturskyddet. Samförvaltningen (med Strömstad kommun som huvudsökande) har fått medel av

Jordbruksverket (EU:s fiskefond) till information och att arrangera utbildningar för bland annat tjänstemän och politiker. Vi kommer att delta som aktiv part i detta informationsarbete om fisket i vårt skyddade område, utbildningarna kommer att äga rum i maj.

Styrgruppen för Samförvaltningen är kallad till möte i april.

Samverkansgrupp – samverkan med Strömstad/Tanum kommuner

Sker nu inom ramen för arbetet med Blå ÖP avseende strategiska frågor rörande bevarande och utveckling i området.

Vidare sker samverkan med kommunerna kopplat till besöksnäringen, marint skräp, miljöfrågor kopplat till båtliv och information i andra forum.

Varumärket Sveriges nationalparker – implementering med näringslivet

Målet är att ha de första partnerskapsavtalen undertecknade med ett antal entreprenörer som har verksamhet i Kosterhavets nationalpark i maj kopplat till Nationalparkernas Dag 24 maj.

Gränsen som attraktion – guidade upplevelser i skyddade är en viktig del i detta Interreg-projekt där Kosterhavet, Ytre Hvaler samt Tresticklan bland flera ingår.

En viktig del i detta projekt är att utveckla en guideutbildning för natur- och kulturguidar. Första gruppen nyutbildade guider guidade upp den 21:a april i fjol. De blev certifierade av Sweguide.

15 nya går nu utbildningsomgång två, uppguidning i april 2019.

Det har i vinter även genomförts en workshop om att utveckla guidade upplevelser i nationalparkerna kopplat till natur, kultur och mat. Flera spännande koncept ringades in och kan utvecklas vidare till verkliga erbjudanden för besökare till området.

Projektet pågår till januari 2020.

Svinesundskommittén är projektägare.

https://svinesundskommitten.com/turism/wp-content/uploads/sites/4/2019/01/folder_gransguiderna_hog.pdf

Brunvit skyltning

Avvaktar den kommunala samordningen av skyltning som är aviserad. Efter samtal med Strömstads kommuns Tekniska förvaltning har de ej kommit igång ännu.

KASK Interreg-projektet – Ren Kustlinje

Detta projekt som Länsstyrelsen/Kosterhavet deltagit i är nu avslutat.

Inom projektet jobbade vi med metodutveckling för att spåra och ta upp tappade hummertinor och med kartläggning av skräp i naturhamnar och på andra bottenar. Vi har även jobbat med kommunikation i projektet med utgångspunkt från naturum, där vår utställning om miljövänligt båtliv var en del i detta arbete samt skräpmusikalen Havets hopp. Läs mer på

www.renkustlinje.se

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Utredningen om alternativa lösningar för vatten och avlopp på Kosteröarna.

Regeringsuppdraget att utreda Vattentjänstlagen och speciellt § 6 är redovisad och utredaren föreslår en större flexibilitet i lagstiftningen vilken stödjer de tankar som tidigare redovisats i det lokala arbetet på Kosteröarna. Utrymme för lokalt anpassade VA-lösningar. När detta blir omsatt i ny lagstiftning är dock oklart i nuläget.

Kosters Framtid

Projektet avslutas under året men arbetet fortsätter i olika former. Bland annat har det bildats ett lokalt Utvecklingsbolag.

Mer information:

<http://www.kostersh.se/kosters-framtid-40141074>

Hållbara platser - Rossö

Rossö samhällsförening är nu med i ett projekt som heter Hållbara platser. Det är Västra Götalandsregionen (VGR) som utlyst denna möjlighet och det är 9 platser i regionen som tagits med. Rossö vill bland annat utveckla service och verksamheter kopplat mycket till hamnen och Entré Rossö. En förstudie planeras att genomföras under 2019. Mer information om detta kommer. Uppstartsmöte med en workshop genomfördes i Entré Rossö 7 februari.

Hållbar utveckling Resö/ Galtö

Ett projekt om hållbar utveckling är även under uppstart på Resö. Mer information om detta kommer.

Anläggningar, byggnationer m.m.

Entré Resö

Ansökan om förhandsbesked om Entré Resö har behandlats av Tanums kommun och ett positivt förhandsbesked gavs. Förhandsbesked är främst en prövning av lokaliseringen men även utformningen har betydelse. Kommunens beslut överklagades men har nu prövats med ett positiv utfall för planerna att kunna gå vidare. Nästa steg är nu att ta fram bygglovshandlingar och ytterligare utsiktsmodeller.

Ursholmens fyrplats

Medel för solcellsanläggning är beslutad av Naturvårdsverket och ska anläggas för att minimera fotogenlampor och gasolkylskåp. Nytt gasolsystem ska monteras avseende matlagning i husen. Stugvärdar har funnits på plats under sommaren. Ett huvuduppdrag i år har varit att måla alla bodar på ön. Uthyrning har påbörjats i mindre skala, ca 140 gästnätter. Ursholmens byggnader kräver relativt stora underhållsinsatser över tid då läget är mycket väderutsatt. Behov finns bland annat att byta en del panel, se över toalettlösningen samt fönsterunderhåll. Det sistnämnda kommer sökas

särskilda medel för. Viktigt att allt som görs också tar hänsyn till byggnadernas kulturhistoriska värden.

På grund av budgetläget för naturvården 2019 på nationell nivå erhöles det inget bidrag från Naturvårdsverket enligt ovan.

Kroken, förråd verkstad. (Sydkoster)

Fick ej medel från Naturvårdsverket men besked har dock kommit från NV att det finns anledning att jobba vidare då det är en arbetsmiljöfråga.

Nya tag med omarbetning av tidigare förslag pågår.

Målet är att lösa behovet av personalutrymmen, varm verkstad mm.

Dialog med Naturvårdsverket på plats genomfördes på plats i februari när de kom för att diskutera Kosterhavets avtal med NV inkl

fastighetsförvaltningen. Finns en förståelse för situationen från NVs sida.

Entré Rossö – bryggan

Bryggdäck med bärlinor har ej klarat miljön (fuktig miljö) och vid kontroll har det visat sig att säkerheten ej kan garanteras varför ett byte av konstruktion nu pågår. Ska var klart till påsk. Ser också på den sedan tidigare idéen om ett lägre angöringsdäck på utsidan befintlig brygga nu när hela anläggningen läggs om.

Rivning/flyttning av förrådet på Vattenholmen

Rivningslov ej klart. Påbörjat rivningsplanen som måste biläggas en ansökan om rivning.

Akustiken i naturum Kosterhavet

Ny mätning är genomförd. Blivit bättre avseende efterklangstider men inte bra. Nya tag med akustiker ska genomföras under våren 2019.

Tillgänglighet

Arbetet med Tillgänglighetsdatabasen (TD ver 3) startas upp av VGR under våren. Då får vi utbildning i metodik och hur vi ska presentera tillgängligheten i Kosterhavets olika allmänna byggnader och de mest populära besöksmålen i naturmiljön.

<https://www.vastsverige.com/turistradet-vastsverige/artiklar/tillganglighetsdatabasen/>

Övrigt

Kosterhavet 10 år, 2009-2019

I år firar Kosterhavets nationalpark 10 år!

Detta ska naturligtvis uppmärksammas, både i september men också under hela året. Detta vill vi också göra i samarbete med Ytre Hvaler.

Vi tänker bland annat att reflektera över dessa 10 år men också blicka framåt. Vad har gjorts under dessa år, hur ser framtiden ut, utmaningar och möjligheter.

Årets mest sevärda plats 2018 – Kosterhavets nationalpark!

En omröstning har genomförts av Tursistmål.se där allmänheten får rösta på bland annat Årets Turistmål- Sevärda platser där Kosterhavets nationalpark vann flest röster.

https://turistmal.se/nyhet-arets_turistmal_2018.html

För Enheten för Kosterhavet, Naturavdelningen i mars 2019

Anders Tysklind
Nationalparkschef